

Hur kommer man igång med ungdomsverksamhet i föreningen?

Introduktion till ungdomsverksamhet

Välkommen! Detta dokument är tänkt att agera som en hjälp för regionala och lokala fågelföreningar som vill starta upp eller utöka en ungdomsverksamhet. I kitet sammanställs förslag på aktiviteter, var man kan hitta ungdomar, samt annan relevant information för drivandet av denna sortens verksamhet. Att engagera unga ska inte vara något komplicerat, och det är ofta en god idé att börja i det småskaliga. Till exempel; börja med att rikta den nuvarande verksamheten mot en bredare åldersgrupp! Det är ett bra sätt att komma igång.

Nedan följer en rad rubriker som kan vara till hjälp. Har ni fler frågor? Hör av er till någon i kontaktlistan, dessa hjälper gärna till.

Skåda gott!

Första dagen på fjällenlägret 2022. Vi har precis landat vid vårt första boende som saknade såväl el, värme och vatten. Mannen som gav oss nyckeln kom i en amerikansk skolbuss.

Innehåll

Introduktion till ungdomsverksamhet	2
Hur och var hittar man deltagare?	3
Aktiviteter för ungdomar och barn under 12 år	4
Aktiviteter för ungdomar 12–25 år	5
Kom igång – sociala medier för att locka unga	7
Ledarutbildningar	8
Kontaktlista ungdomsverksamhet	9

 [instagram.com/birdlivesverigeungdom/](https://www.instagram.com/birdlivesverigeungdom/)

 ungdomsskadarna.birdlife.se

Bilden på framsidan: Läger i Skagen tillsammans med DOF:s Ungdomsskådare (DOF UNG) 2024. På bilden sträckskådar gänget vid Grenen.
Foto: Markus Qvarfordh

Barn som är ute med Naturlänken på fågeläventyr.

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Hur och var hittar man deltagare?

Skolor/gymnasium

En plats som kan kännas självklar, men det är inte alltid självklart hur man ska komma i kontakt med dessa platser. Ett tips är att undersöka den egna föreningen, finns det lärare/aktiva inom utbildningsvärlden som redan är medlemmar? Kan dessa hjälpa till att sprida ordet om föreningens ungdomsverksamhet? Det är ofta en stor hjälp att ha en lärare på sin sida då dessa kan "rekrytera" personer de tror skulle vara intresserade.

Har man inte tillgång till lärare inom föreningen kan man istället ta kontakt med skolområdet, förslagsvis via mail. En bra idé kan vara att sikta in sig på lärare inom ett nära område, såsom biologi, naturvetenskap och dylikt. Men bara att ha fått kontakt med någon på skolan om att föreningen har ungdomsaktivitet är toppen, ryktet sprider sig!

Lokala ungdomsföreningar

Inom en kommun eller region finns det generellt många föreningar som bedriver ungdomsaktivitet. Dessa är fantastiska platser att hitta ungdomar som redan engagerar sig i fritidsaktiviteter, det är inte ovanligt att de kan tänka sig testa flera saker. Dessa föreningar kan exempelvis vara:

- Scouter
- Fältbiologerna
- idrottsföreningar
- fritidsgårdar med mera

Hitta nån kontaktperson eller sätt upp en poster. Det viktigaste är inte att alla går med, utan att börja synliggöra sig.

Universitet

Ett toppenställe om man söker personer som är något äldre. Generellt är universitet väldigt lika skolor och gymnasium, och det kan även här vara bra att få kontakt med en lärare. Dessa platser är dock ofta öppna och har anslagstavlor, till skillnad från skolor och gymnasium där utomstående inte alltid får komma in. Fixa en poster!

Ytterligare ett koncept som varit framgångsrikt har varit att erbjuda exkursion med t.ex. ekologistudenter som har intresse inom området. Det är ofta många som vill hänga med.

Barn och barnbarn till medlemmar

Ofta är det de som redan är med i föreningen den största resursen. Flera har barn och barnbarn som har intresse för natur men som inte vill hänga med bara föräldern/andra vuxna. Testa att anordna familjeexkursioner, alternativt marknadsför inom föreningen att man ska hålla verksamhet för just ungdomar.

Upptäck fåglarna och naturen – lär för livet!

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Aktiviteter för ungdomar och barn under 12 år

Naturlänken är ett projekt som drivs av BirdLife Sverige med stöd från Svenskt Friluftsliv. Målet är att inspirera barn, pedagoger och föreningsliv att upptäcka, uppleva och ta hand om naturen – med fåglar som ingång! Genom nyfikenhet, delaktighet och pedagogiska metoder skapas lustfyllda och lärorika naturupplevelser som stärker både barnens kunskap och relation till vår omvärld.

Under året anordnas två större evenemang som passar utmärkt för föreningar att delta i tillsammans med barn eller familjer:

Vinterfåglar inpå knuten (januari) – en lättillgänglig och engagerande fågelräkning där barnen får bidra till riktig forskning.

Barnens fågelvecka (vår) – en vecka fylld med aktiviteter, utmaningar och tips för att upptäcka fåglar på ett lekfullt sätt.

Till båda evenemangen finns färdigt, kostnadsfritt material att använda – enkelt att ladda ner och sätta igång med direkt!

För dig som vill arbeta mer långsiktigt med barn under 12 år erbjuder Naturlänken även flera temapaketer, särskilt anpassade för yngre målgrupper. Fokus ligger på upplevelse, nyfikenhet och glädje i naturen. Exempel på teman:

Fågelspanarna – lär känna våra vanligaste fåglar och hur man skådar på ett enkelt sätt.

Mata fåglar – bygg egna fågelmatare och följ vinterfåglarna på nära håll.

Bli kompis med naturen – övningar och lekar som bygger barnens empati och förståelse för naturen.

Skogsäventyr – upptäck skogens mångfald med alla sinnen.

Hitta spår – följ djurens tecken och spår som små naturdetektiver.

Allt material är gratis och fritt att använda i både skolor och föreningar. Dessutom erbjuder Naturlänken digitala inspirationsträffar, fortbildning och en plattform där pedagoger och ledare kan mötas och utbyta idéer.

Läs mer och hämta material på: naturlanken.birdlife.se

Upptäck
naturen med
Naturlänken!

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Aktiviteter för ungdomar 12–25 år

Fågelexkursioner

Likt hur många lokalföreningar håller exkursioner för sina vuxna medlemmar kan man även hålla ungdomsexkursioner. Dessa skiljer sig endast lite från typiska exkursioner, med några undantag. Ett sådant är att det generellt finns behov av att en eller ett antal vuxna är med som chaufförer så att alla kan komma med. Bestäm en gemensam samlingsplats där alla kan bli upphämtade, alternativt ett par om deltagarna är spridda över ett stort område. En annan skillnad som förekommer är att alla inte har tillgång till kikare. Har man möjlighet att erbjuda lånekikare är det därför toppen. I annat fall kan exkursionen läggas vid en plats där kikare behöver användas minimalt alternativt där fåglarna står stilla länge så man kan dela kikare.

Se till att kommunicera med era deltagare! Var vill de åka? Finns det något särskilt de alltid velat se? Detta gäller såklart även när man har exkursion för vuxna, men det kan ofta vara mer lockande att komma tillbaka på en till exkursion om man på den senaste fick uppleva något riktigt häftigt!

Fotokurs

Fler och fler ungdomar hittar idag till fågelskådningen via ett intresse för fotografi. Man kan exempelvis ha börjat med enklare naturfotografering men nu vara sugen på att utvecklas och fota djur. Fåglar är vackra och finns överallt, och kan därför vara lockande. Det är ofta en eller ett antal fågelskådare i föreningen som har intresse för fotografi och som är bra på detta. Är dessa villiga att hålla en kurs/en särskild fotoexkursion uppskattas detta mycket av denna gruppen. Finns det är kameror att låna är det även ett sätt att locka fler till fågelfotointresset.

Ekorally är en sorts artrally där målet är att se så många arter som möjligt på ekologiskt vis.

FOTO: MARKUS QVARFORDH

Rallyn

Fågelrallyn finns i många föreningar och är ett bra sätt att få folk att ta initiativ och ta sig ut. BirdLife Sverige Ungdomsskådarna håller årligen flera rallyn vilka man kan marknadsföra för ungdomarna i sin förening. Man kan även skapa egna rallyn. Dessa går att anpassa till vad som funkar i ens egna område/vad deltagarna är intresserade av. Exempel på rallytyper kan vara:

- **Ekorally**- man får enbart ta sig runt på miljövänligt vis. Hur hårda dessa regler är kan variera.
- **Artgruppsrally**- se så många arter av en viss artgrupp som möjligt.
- **Månadsrally**- se så många arter som möjligt under en viss månad.

Fågelbingo

Detta är ett sätt att göra de vanliga exkursionerna lite roligare. Inför exkursionen skrivs ett antal bingoartor ut med blandade arter i olika ordningar. Håll arterna realistiska för exkursioner, men en variation i raritet kan vara roligt. Dessa delas sedan ut vid exkursionsstart och får följa med på turen. Efterhand som arter observeras får deltagarna kryssa i sin karta med målet att få en rad/kryssa så många som möjligt. Detta skapar en förväntan hos deltagarna vilket kan göra skådningen mer engagerande. För de som kan mindre om fåglar är detta även ett bra sätt att sälla i mängden, så kan man fokusera på ett fåtal arter.

Tips! Ha med bilder på kartan om det går, alternativt tillhandahåll de separat.

Alternativ exkursion

Även om vårt huvudintresse i fågelföreningarna såklart är fåglar kommer ett naturintresse ofta med fler, och ofta hittar man massor av expertis inom föreningen. Finns det några som är kunniga om fjärilar, skalbaggar, mossor eller lavar? Låt dem hålla en exkursion om det! Ett varierat utbud av turer med en grupp kan locka fler personer så väl som vara utvecklande för deltagarna. Tänk på att hålla det på en grundläggande nivå så att alla förstår.

Spelkväll

Det har blivit lite av en trend idag för sällskapsspelskreatörer att göra spel kopplade till just natur. Wingspan, Moorland och Skogen är exempel på dessa, även om en spelkväll inte nödvändigtvis behöver enbart fokusera på naturintresse utan även ska skapa en starkare gruppkänsla. Spel kan även tas ut på en fin dag då man ger sig ut i naturen och bli en berikande del av utflykten.

Under lägret i Skagen 2024 med DOF UNG skedde transporter mellan lokalerna med cykel. Snabbt och smidigt!

FOTO: MARKUS QVARFORDH

FOTO: MARKUS QVARFORDH

Under inventeringslägret 2023 vid Stora Sjöfallet gick dagarna åt att bidra till inventeringen i området. På kvällarna var det egen skådning.

FOTO: MARKUS QVARFORDH

Första dagen på ringmärkningskursen i Falsterbo 2024! Alla är taggade inför första dagen av ringmärkning.

FOTO: MARKUS QVARFORDH

Under västkustlägret på Valborg 2023 fanns rödhalsad gås på Getterön. Här fotograferas de genom tub!

Ringmärkning

Alla älskar ringmärkning, såväl stora som små, oerfarna som experter. Vill man locka nya deltagare är det ofta uppskattat att just få se en fluffig fågel på nära håll. För de som skådat fågel ett tag är det coolt med närstudie på detaljnivå. Många fågel-föreningar har en ringmärkning i närheten, hör med de på stationen om det är okej att komma förbi! Det brukar mycket sällan bli problem, så länge man är tydlig med var gränserna går. För de som är särskilt intresserade kan det vara ett kul koncept att hålla en ringmärkningskurs, alternativt låta en grupp hänga med i ringmärkningen en hel dag. Många av de engagerade ungdomar vi ser i skådersverige idag har etablerat sitt intresse just via ringmärkningen, det verkar vara ett vinnande koncept!

Bygga fågelholk

Fågelskydd och fågelforskning är centrala delar av skådarvärlden och viktiga att ta del av. Att få lära sig om detta samtidigt som man faktiskt får hjälpa till är ett toppensätt att introducera unga, och är ofta mycket uppskattat. Ett sådant sätt är att bygga fågelholkar tillsammans. Ta med virke och redskap för att bygga, byggsatser finns att köpa på flera ställen om man inte vill göra delarna själva. Genom att fysiskt bygga ett framtida fågelhem samtidigt som man pratar om hur och var fåglar häckar etablerar sig kunskapen bättre, och det blir ett kul minne!

Inventering

Det finns ofta flera inventeringsrutiner/inventeringsprojekt som är igång inom en viss region. Dessa hanteras tyvärr ofta av samma person och tillskottet av inventerare är litet. Att gå en inventeringsrunda med en grupp ungdomar blir ett sätt att introducera denna typ av arbete. Samtidigt får gruppen känna att de bidrar med någonting genom sitt intresse och att de är del av något större.

Sjöfågelinventeringen tillsammans med Svensk fågeltaxering är en aktivitet är lämplig som introduktion och går utmärkt att göra i grupp.

Läger

Läger för ungdomar hålls bland annat av BirdLife Sveriges ungdomsskådare flera gånger om året, något som lockar många. Lokalt kan detta ha stor effekt. Har man en grupp som etablerat sitt intresse är läger ett sätt att få testa på något nytt och spendera en längre tid med sina kompisar. Det blir en tid då vänskapsbanden stärks samtidigt som man helhjärtat får ägna sig åt sitt intresse.

Under ett läger är det bra att blanda upp med olika typer av aktiviteter. Blanda mellan de som står i det här dokumentet eller egna ni har kommit på. Ge också tid för "fri lek", det är viktigt att gruppen även får känna egenbestämmande.

Dra på drag

Många unga är antingen för unga för att ha körkort än, har inte skaffat körkort än eller saknar bil. Då kan det vara tråkigt att inte kunna dra på rariteter som dyker upp. Har man en chatt för sin ungdomsgrupp är det därför bra om de som tänkt dra på en raritet skriver det så att fler har möjlighet att hänga på.

En av flera exkursioner med Ungdomsskådarna Skåne. Just denna är från tidigt 2025 och målet är sibirisk knölsvärta

FOTO: MARKUS QVARFORDH

Kom igång – Sociala medier för att locka unga

1. Börja med Instagram och sen gå sen till Tik Tok eller andra kanaler

- Skapa ett konto i föreningens namn om ni inte redan har det.
- Lägga upp bilder, reels och stories från fåglar, utflykter och gemenskap.
- Posta regelbundet – hellre ofta än perfekt.
- Använd emojis, hashtags och ett enkelt, glatt språk.

2. Bygg en känsla av gemenskap

När ni har några ungdomar med i gruppen:

- Starta en Snapchatgrupp för snabb, kul kontakt. Använd WhatsApp för kontakt med föräldrar (om deltagarna är yngre).

3. Engagera och locka

- Lägga upp roliga fakta: "Visste du att ..."
- Visa att det är socialt och kul – lägga upp bilder från fikor, skratt och regniga äventyr.
- Svara alltid på kommentarer och DM:s – visa att ni är närvarande.
- Bjud in till träffar eller prova-på-dagar.

Vill ni ha hjälp att komma igång? Be en ungdom i föreningen hjälpa till – det gör det både roligare och mer äkta!

Ungdomskommittén
på fysisk träff i Uppsala
2024! Kallt...

FOTO: MARKUS QVARFORDH

Ledarutbildningar

Studiefrämjandets Ledarutbildning (L1) med ungdomsskådarverksamhet

Målgrupp: Styrelser och övriga engagerade i BirdLife Sveriges regionalföreningar och lokala fågelklubbar.

Fågelskådare från 15 år och uppåt, som vill driva lokala eller regionala ungdomsskådarverksamhet.

- Ledarutbildningar för de som är eller vill bli ungdomsledare i fågelföreningarna, yngre barn, 8-13 rep 12-25 år eller blandade grupper/familjer

Utbildningarna genomförs tillsammans med Studiefrämjandets ledarutbildare. Deltagare på utbildningen ungdomar från 15 år och vuxna.

Tänkbara platser: Vid intressanta fågellokaler.
T.ex. Fågelstationer, vid eller nära fågellokaler...

Innehåll ledarutbildning:

Vid anmälan fråga: När deltagarna anmäler sig så får de skriva om de har några särskilda frågor de vill ha med på utbildningen och vilken typ av grupper (yngre barn, familjer, ungdomar, blandade åldrar) de vill leda.

Inledning på utbildningen: Varför har du kommit till utbildningen? Förväntningar och förhoppningar med utbildningen.

Ledarskap – vad är det? Vad förväntas av en bra ledare? Vilken typ av ledare skulle du kunna vara? Är det skillnad på att vara ledare för vuxna, ungdomar eller barn? Hur göra när grupperna är blandade, så alla vill vara med oberoende av ålder?

Delat ledarskap, delegering... Hur stärka varandra så fler tar ansvariga och känner sig delaktiga?

Kommunikation respektive information – är jag otydlig för någon eller många? (bra övning. Tre personer, en instruerar, en ritar och en iakttar. Sen byter de plats).

Gruppdynamik. Delaktighet, gemenskap, glädje och vilja att fortsätta vara med.

Dilemman – vad är du rädd för ska hända? Ha med några exempel som kan hända – hur löser du som ledare den uppkomna situationen?

Säkerhet - Vad göra när olyckan är framme? Förstahjälpen, försäkringar och ansvar.

Vad behöver ledaren tänka på vid utflykter respektive läger?

Etik när man är ute med en grupp

FOTO: KAJSA GREBACK

Aktiviteter – Hur jobbar BirdLife Sverige med nationella aktiviteter, fågelintresse, fågelforskning och fågelskydd. Vilken typ av aktiviteter kan man göra lokalt som hänger samman med det nationella? **Till exempel:**

- Aktiviteter i anslutning till Vinterfåglar inpå knuten, Fågelstornskampen, Big sit, Fågelskådningens dag, EuroBirdwatch, Ekorally.
- Introduktion till Artportalen och inventering: Uppmuntra användning av Artportalen för att ungdomar ska kunna rapportera sina fågelobservationer.
- Sjöfågelinventering är en enkel aktivitet och en bra start för introduktion av inventeringskunskaper. Detta kan stärka kopplingen till fågelforskning.
- Ringmärkning.
- Ungdomsskådarna

Komma igång – Hur starta upp ungdomsverksamhet?

Gemenskap och hålla kontakt – Hur hålla kontakt med deltagarna/ungdomarna mellan träffar.

Stöd – Vilket stöd kan jag få från BirdLife Sveriges kansli, Ungdomsskådarna, regionala och lokala fågelföreningar och Studiefrämjandet?

Vad är på gång i övrigt lokalt, regionalt eller på riksplanet som är relevant att ta upp.

Upplägget ska vara så att vissa delar sker inne med föredrag och gruppdiskussioner och andra delar är ute i fält. Detta för att göra kursen mer attraktiv när vi har med fågelskådning under utbildningen, samt att får in praktiska övningar relaterar till fågelutflykter.

Skicka med deltagarna tankar så de ser nya som kan bli ledare.

Ungdomsledarutbildningen i samverkan med Studiefrämjandet och BirdLife Sverige

Resurser: Ansvarig kontaktperson Studiefrämjandet riksförbundet för samordning.

Kajsa Grebäck, BirdLife Sverige, projektledning och kontakt med regionala fågelföreningar i BirdLife Sverige.

En person per Studiefrämjandetafdelning med ledarutbildningskompetens. Bistår vid planering samt genomför utbildning tillsammans med ansvarig i fågelföreningen.

Program, material med övningar och instruktioner har tagits fram och kan anpassas utifrån lokala förutsättningar.

Kontaktlista ungdomsverksamhet

Ungdomskommittén

Eskil Friberg ledamot

Email: eskil.friberg@gmail.com

Markus Qvarfordh ledamot

Email: markus@qvarfordh.se

Benjamin Rodling ledamot

Email: benjamin.rodling@gmail.com

Sixten Lindblom

Email: sixtenlindblom06@gmail.com

Hugo Karlström ledamot

Email: hugo.karlstrom06@icloud.com

BirdLife Sverige

Kajsa Grebäck, kontaktperson
ungdomsskådarna

Email: kajsa.greback@birdlife.se

Anette Barr Naturlänken,
pedagoger/ledare och ungdomar <12 år
Email: anette.barr@birdlife.se

Eva Bredberg Naturlänken,
pedagoger/ledare och ungdomar <12 år
Email: eva.bredberg@birdlife.se

Mikaela Lindholm, kommunikation
Email: mikaela.lindholm@birdlife.se

Ungdomsskådarna Skåne

Markus Qvarfordh

Email: markus@qvarfordh.se

StOfs (Stockholms Ornitologiska Förenings) Ungdomssektion

Adrian Trost

Email: adriantrost05@gmail.com

Ungdomsskådarna Västmanland

Benjamin Rodling

Email: benjamin.rodling@gmail.com

Studiefrämjandet

Anders Wigren

Email: anders.wigren@studieframjandet.se

Studiefrämjandets avdelningar & kontaktpersoner
fornamn.efternamn@studieframjandet.se

Norr: Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland,
Jämtland-Härjedalen
Kontakt: **Henric Lindh**

Mitt: Dalarna, Gävleborg, Värmland, Örebro län
Kontakt: **Jan Ekebjär**

Mälardalen: Uppsala, Västmanlands län,
Stockholm, Sörmland, Gotland
Kontakt: **Susanna Engman**

Väst: Västra Götaland
Kontakt: **Paavo Väyrynen**

Öst: Östergötland, Jönköping, Kronoberg, Kalmar
Kontakt: **Jennie Folkesson**

Syd: Halland, Skåne, Blekinge
Kontakt: **Kjell Andersson**

April 2025